

တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤ- 'Judaism လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢ အမၤန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်'

တၢ်တီၢ်ထူ- နၢ်ယွၤကလုာ်ကထိ- တၢ်စူၢ်တၢ်နၢ်တမံၤလၢခရံၣ်ထဲတဂၤအပူၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပံၤလီၤ.

၁. ပုၤလၢအနၢ်လီၤအတၢ်မၤန့ၣ် သမၢဝဲခရံၣ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လီၤ(၁၈)

- လၢလိာ်စီဆုံလီၤလၢအပူၤန့ၣ်, ပုၤအံးစရံၣ်လးဖိတဖၣ်, လၢအနီၣ်ဆံးဆံးခါဒၣ်လိာ်, အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်မၤလိ လိာ်မိၢ်ပုၤ လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤကဆိသး,တၢ်စိတၢ်ဆုံ လၢဟီၣ်ခိၣ် အကဒုဝဲအံၤ(ကလီး. ၂:၈, ၁၇- တၢ်ဘျါအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ, လၢဟ့ၣ်လးအကျိၣ်န့ၣ် stoicheia ၂ကလၢ. ၄:၃, ၈-၁၁).
- လိာ်စီဆုံအလီၤလံၤ တၢ်အမူးအပွဲ ဘၣ်ဃးလၢတၢ်ကူးတရံးတၢ်န့ၣ် ပုၤမၤဝဲလၢအစု, တၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညီအမူးအပွဲ, ဒီးတၢ်ဒုၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိ အတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်န့ၣ် ဒုးန့ၣ်ပုၤလၢ ခရံၣ်(ကလီး. ၂:၁၆-၁၇), ခရံၣ်မ့ၢ်ပုၤထဲတဂၤလၢအမၤစီမံၤဆုံပုၤန့ၣ်လီၤ(ကလီး. ၁:၂၁-၂၂, ၂၈).
- ခရံၣ်တဂၤ- အဝဲမ့ၢ်နီၣ်နီၣ်ယွၤ ဒီး ပုၤကညီ လၢနီၣ်တဂၤဃီအပူၤ(ကလီး. ၂:၉)- ဒီး ခရံၣ်အတၢ်မၤလၢ ထူၣ်စုညါအလိလီၤ(ကလီး. ၂:၁၄), မၤလၢမၤပုၤထီၣ်က့ၤပုၤလၢအပူၤ(ကလီး. ၂:၁၀), အုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤပုၤလၢ- တၢ်ဒဲးဘးအကုၢ်အပုၤ, လၢပလီၤစုၣ်လၢအပူၤ မ့ၢ်လၢတၢ်ဒဲးဘးအစိကမိၤအဃိ(ကလီး. ၂:၁၁-၁၃က); တၢ်ထူၣ်ဘၣ်တၢ်ဒဲးဘး(ကလီး. ၂:၁၃-၁၄); ဒီးပသးစီဆုံအဒုၣ်အဒါ(ကလီး. ၂:၁၅).
- ပုၤလၢအနၢ်လီၤအတၢ်မၤတဖၣ် တဲဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါတၢ်လၢနီၣ်သးတကပၤ မ့ၢ်လၢ အခိၣ်န့ၣ်လၢအဂ့ၢ်, အဖဲး(ကလီး. ၂:၈, ၁၈; ရံၤ ၈:၇; ကတိၤ. ၃:၅).
- အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆိၣ်လီၤသးလၢအကမၣ်/နၢ်ကမၣ်တၢ်(ကလီး. ၁:၁၈, ၂၃) န့ၣ် အိၣ်ဒၣ်လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သိ, ပုၤလၢအဟံၢ်တၢ်ဘျါသ့ၣ်တဖၣ်(ကလီး. ၂:၁၆-၁၇), ဒီး ပုၤလၢအမၤဂ့ၢ်တၢ်ဒီးနၢ်လီၤအသး(ကလီး. ၂:၂၀-၂၃) တၢ်ခဲမံၤလၢအံၤ ဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဒီး တၢ်အကဒု.

၂. ပုၤလၢအနၢ်လီၤအသးန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဘါတၢ်ဂီၢ်တၢ်ဖျိၣ်, ပုၤလၢအသမၤယွၤအကလုာ်ကထိ(၁၈)

- ယွၤကတိၤတၢ်ဒီးပုၤဆူအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်(ရံၤ ၁:၁-၅), အဖိခွါ(ဇုၤ. ၁:၁-၄; ယိၤ. ၁၈: ၂၀) ဒီးအပုၤတၢ်မၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်(၁ သး. ၂:၁၃; ၂ ပုၤ. ၃:၁၅-၁၆).
- သမၢဝဲ ယွၤအတၢ်လီၣ်ဖျါလၢခရံၣ်(မၤတၢ် ၁၀:၉-၁၆; ၁၅:၁, ၅), ပုၤတဂၤလၢအဘျီထီၣ်ဘါထီၣ်တၢ်ဂီၢ်တၢ်ဖျိၣ်(ကလီး. ၂:၁၈; ကလၢ. ၁:၆-၉; ၄:၈), လၢအမ့ၢ် တၢ်ဘၣ်တူၤလီၤ, တမ့ၢ်ပုၤတူၤလီၤတၢ်ဘၣ်(ကလီး. ၁:၁၆-၁၇; ၂:၉; ရံၤ ၁:၂၅).
- တၢ်သမၢဝဲခရံၣ်အတၢ်အုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤအတၢ်မၤလၢပဂီၢ်လၢပုၤပုၤလၢတၢ်နၢ်ခရံၣ်အပူၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘျီထီၣ်ဘါထီၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ(ကလီး. လၢအပတီၢ်ဖျိၣ်န့ၣ်ဒီး တၢ်အခိၣ်(ကလီး. ၂:၁၈-၁၉).

၃. ပုၤလၢအနၢ်, လူၤအသးန့ၣ် အသးအိၣ်နၢ်လီၤအတၢ်ထံၣ်, အတၢ်ခူသ့ၣ်(၁၈)

- ပုၤကွဲးကျိၣ်ထံလိာ်လၢအဂ့ၢ်ကတၢ်တဘျီန့ၣ် ဟံတၢ်ဝဲတၢ်ကတိၤလၢအမ့ၢ် ထမ့ၢ်ဘၣ်(၁၈). ပုၤလၢအနၢ်လီၤအတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝါတဖၣ်န့ၣ် တဲဝဲလၢ သါထံၣ်တၢ်ထံၣ်လၢညါခိၣ် လီၤကဲဒီးပုၤလၢအဘါ မိမဲ ဒီးမူၤစလ့ၤတဖၣ်လီၤ.
- ယူၤဒၤတၢ်ဘျီထီၣ်ဘါ ထံၣ်ဝဲလၢ နမ့ၢ်မၤထွဲတၢ်ဘျါလၢပုၤကညီထူးထီၣ်ဝဲလၢညါခိၣ် ခဲလၢန့ၣ် နမ့ၢ်တၢ်လၢလၢပုၤပုၤ, တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပုၤလၢအနၢ်လီၤအတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝါတဖၣ်တူၤလိာ်ဝဲ, ဘၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ၣ်တဲလၢ သါထံၣ်တၢ်ထံၣ်လၢညါခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤလၢအဆိမိၣ်လီၤအသး ဟံထီၣ်ထီၣ်အသး(ဟံကဖိလိအသး)လၢပုၤအဂၤအဖိခိၣ် ဒီးဆိကမိၣ်လီၤအသးလၢအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ် အါန့ၢ်ယွၤတက့ၢ်လီၤ(ကလီး. ၂:၃; ၁ တံၤ. ၃:၆). ဘၣ်ဃးထဲအဝဲသ့ၣ်ခဲလၢန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်မၤဖိလၢအမ့ၢ်အတီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢ အထံၣ်ဘၣ်ယုၣ်ရှုးဂဲၤဆၢထၢၣ်သမူထီၣ်က့ၤ(မၤတၢ် ၁:၂၂; ၉:၄၀; ၂၀:၁၀).

၄. တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွဲးဒီးဟံဒိၣ်ခရံၣ်န့ၣ် ပဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်လၢနီၣ်သ့ၣ်နီၣ်သး(၁၉)

- ဖျိၣ်ဟံဃာ် ခရံၣ် မးမး, ဖျိၣ်ဟံဃာ် ခရံၣ် ကျၢၤကျၢၤပကဒိၣ်ထီၣ်(ကလၢ. ၂:၃-၅; ယိၤ. ၁၅:၅).
- တၢ်စူၢ်တၢ်နၢ် နီၣ်နီၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ထံၣ်လၢ ပမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပံၤလၢ ခရံၣ်အပူၤထဲတဂၤလီၤ(ရံၤ ၁၄).